Brev från och till medlemmar av familjen Gjörwell, växlade åren 1780-1811 E...

Gjörwell, Carl Christoffer,

HS Ep. G 12:1

National Library of Sweden

Til Herr Grosshandlaren Joh. Nicl. Lindahl, i Norrköping.   Stockholm den 22 Jan. 1793.

Aldeles, Aldrakäraste Du, såsom befarades; så har det händt. Min Stackars Louise har fått et nytt Missfall. I Lögerdags var Söta Mor hos henne: hon var munter och glad såsom en charme, och skulle alla Barnen äta hos oss om Söndagen; men om Natten märker det lilla Socker-kräket förebud til Plågor; om morgonen måste Söta Mor, Archiater Hallman och Barnmorskan dit; et högst varsamt Stillaliggande hela den Dagen gaf väl et, ehuru svagt, Hopp; men i går måste det ändå bli alfvare, och nu har hon för andre gången en kär Underpant af en den vackraste Kärlek förlorad! Ack! vi lide på alla sidor, så mycket mera, som hon bara försvagas genom så täta missfall, och får kanske en benägenhet, en vana, at aldrig bära fram et fullgånget Foster. Tiden bekräftar eller vederlägger. Måtte det senare inträffa!

Jag vil något närmare förklara mig rörande Bibliotheket. Dock et par ord först om dess aflagde Besök hos våra Universiteter. Prof. [illegible] Aurivillius svarade: Bibliotheket i Upsala hade gjort en stor Requisition ifrån London, och betydeliga inrop på Murrayska Auctionen i Göttingen. Kongl. Secreter. Köckeritz, min gamle gode Vän, som förl. Sommar följde med Riks-Drotsen til Lund, hade denna Sak in specie sig af mig updragen. Svaret: Academiens Fond var icke stor, och man hade där tagit det -- til Uplysningens utbredande alt för härliga -- Beslut, at först samla til en betydligare Fond, och emedlertid köpa Böcker blott för de å samma Fond fallande Interessen; således lefva både Fäder och Söner vid denna Hög-Skola alt utföre uti det Ljus eller mörker, som rådde ~~[illegible]~~ vid det Carolinska Lärosätet, då detta välvisa Beslut togs. — Prof. Porthan, som förestår Bibliotheket i Åbo under Hr Edelcrantz's vigtigare Functioner här vid Operan och uti Tullen, har svarat intet, förmodligen af den grund: at han sjelf förskrifver utländska Böcker, til följe af en för några år sedan anstäld utrikes Resa. — Kongl. Vetenskaps-Academien härstädes har däremot köpt les Memoires de l'Acad. des Inscr. & Belles Lettres, samt Kongl. Secreter. Flintenberg Herr Büschings, Gatterers och Meusels Historiska Journaler. Härtil får jag nu tacksamligen lägga de Artiklar Du requirerat.

Således hafva Principalen på Hanneström och jag, dess ringa Ombud, fattat det Beslut, at nedsätta Priserne och låta Catalogen än en gång vandra den högländska Riksens väg, och sedan i vår Resten affegla til Wismar, samt sedan vidare til en beggeres vår säkre Man i Hamburg, som nedsätter de här oförytrade Verken uti et af de solidare Bokhandels-Husen i Commission. Sådant är detta Fragmentum Historiola Bibliothecæ, så vida det angår de större Verken uti alm. Historien ~~[illegible]~~ och Journalerne; men de öfriga, som stå uti närmare Slägtskap med vår egen Historia, fogar jag til National-Bibliotheket.

Som förr sagt, så ber jag min Egen aldrakäraste Johannes Norcopensis, i fall Du vil behålla några af dessa Verk för Dit Bibliothek, välja efter Din egen bästa öfvertygelse, så at Du icke sedan finner Dig på något sätt missnöjd med denne Handel. Om Betalningen skole vi väl komma öfverens.

Eljest bör jag gjöra Dig et nytt Förtroende. Hvad jag af skäliga grunder och bonis Modis kan förvandla til Penningar, det gjör jag: ty jag äger Konungens Privilegium på uprättandet af et Boktryckeri, och det vil jag i år realisera. Så länge jag var yngre och orkade flitigare plöja med egen Penna, så lät jag Boktryckaren vara Hälften-bonde på min åker; nu, sedan jag är gamal vorden, måste jag söka at inberga Grödan ensame. Märk: Sedan 1754, då jag först började trycka, således åt året för 40 år sedan, har jag til Boktryckare i Stockholm betalt aldraminst den lilla Penningen af Trehundra Tusen Daler Kopp:t. Hvilken Lärd i Sverige har gjort det före mig? Vidare: jag faller undan i dag eller i morgon, så vil jag lämna min Hustru en Tilgång, som hon sjelf kan begagna sig af, antingen directe eller indirecte, således lefva utan tunga för andre. Vil hon ej drifva det sjelf, så får hon gerna en beskedlig Factor, som arenderade det af henne. Exemplet finnes helt färskt i Norrköping. Hr Raam sofver sig nu årligen til 1000 Plåtar för sit Tryckeri, och får det efter 6 år tilbaka. Se Hr Lofströms senare Contract, som bilägges, men återgår. Har jag et Tryckeri, hvad hindrar mig at tilskapa et löpande Blad, som skal föda både mig och lilla Bribri? Än et Exempel: Tvänne de mäst lysande Blå-Band på Svenska Parnassen, tvänne af de Aderton, som kanske väga up Dussinet af sine Herrar Confrerer, de begge Kongl. Hand-Secreterarne Kellgren och Leopold, hafva ju nedlåtit sig, alla sina ansenliga döner oagtat, at agera här i Staden Postmästare, den Ene vid det Ordinaire, den Andre vid det Extraordinaire Vitterhets-Postcontoiret. Hr Leopold har sedan anmodat mig, at skaffa honom underbetjening vid verket, och lönar han Hr Barfod med 200 Rdlr årligen, för det han skrifver Utrikes Nyheterne, och bjuder en annan, som jag nu håller skall efter, 100 à 150 Rdlr årligen, som utur de Fransyske och Tyske Journalerne öfversätter uti Belles Lettres. Döm nu ifrån detta hvad Kamereraren vid Post-verket, jag menar Herr Bokhandlaren Holmberg, sjelf, förtjenar, när han så ymnigt kan aflöna Staten. Än et bevekande Skäl för mig. Sedan den Carolinske Tryckfrihets-Lagen utfärdades, blefvo våre Pressar så öfverlastade med Dag- och Vecko-Blad, med Stats-Skrifter af alla slag, ja sjelfva Rikes-Avisan förvandlades til et Dagblad; så at en annan syndig Skribent knapt får andas för bara Djur-os. Boktryckarne, som sedan de blifvit bevärdigade med både Hedern och Plikten af Med-Censoratet, vela til den senares erluggande förse sig med tjenlige Tilgångar, beskatta fördenskull Autorer och Förläggare med ofdryga, nästan fördubblade Arbetslöner. Alla dessa impedimenta Typographica befriar jag mig ifrån, så snart jag äger egen Bokpress;

och

och äger jag den, så har jag ock en god säker Egendom, samt äger därjämte den Tilfredsställelsen, at kunna behandla Autorer såsom de, från Typographens sida, böra behandlas. Materialier, Tryckbara, har jag hela Huset fullt, både medan jag lefver och sedan jag är död. Verkets Drifvande, til hela sin Detail och Aflöning, updrages en kunnig och redlig Factor; så at jag likafullt får sitta qvar uti den gamla Verkstaden, jag menar vid Skrifbordet. Boktryckeriet skal icke blifva större, än at det drifves med få arbetare.

Af denna Anledning och til detta Behof vil jag förvandla både mina Riks-Böcker och mit Riks-Vice-Bibliothecariat til Penningar.

Pressar, Regaler, Kaster, Formar, Sättbräden, Fuktbräden, Järn-ramar, Steg, Vinkelhakar, Corriger-stolar, Vask-fat, Borstar, Svampar, ja til och med Skepps förfärdigas alt här in loco. Ja vi hafve väl ock 2:ne Stylgjutare, af hvilka Tysken Fremke, och som lärt i Lüneburg, är försvarlig; men så vil jag dock låta komma utifrån största Quantiteten af Stylarne, i synnerhet af Mittel, Cicero och Corpus, både Antiqua och Fractur; samt låta däremot här tilgjuta det nödiga mindre Behofvet af Missal, Canon, Secunda, Tertia, Petit m. m. Jag har redan skrifvit och skal vidare härom skrifva til mine utländske Vänner: ty til Hösten vil jag hafva Verket i gång. Dock nog om detta.

Härhos följer et af de begge lofvade Brefven til min Manderoff; det andra kommer framdeles.

Helsa Din Söta Stafva! Jag vil änteligen höra, at hennes Tandflyss är öfvervunnen, och at hennes Näsa åter intagit sit Högsäte samt befalt kind-benen maka åt sig: ty eljest kunde den lilla så kallade beau milieu de la bouche blifva otilgängelig för sjelfvaste hennes Bäste John. Gud gifve Er alt Godt!

Gjörwell